EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.11.10.
COM(2010) 629 végleges

ZÖLD KÖNYV

Az EU fejlesztéspolitikája az inkluzív növekedés és a fenntartható fejlődés támogatására

Az EU fejlesztéspolitikájának hathatósabbá tétele

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés ... 3

2. Hathatós fejlesztéspolitika ... 6

2.1. A hathatós együttműködés gyakorlati megvalósítása ... 6

2.2. Növekedés az emberi fejlődésért ... 7

2.3. A kormányzás előmozdítása ... 8

2.4. A bizonytalan helyzetek és a biztonság ... 9

2.5. A segélyek összehangolásának megvalósítása ... 10

2.6. Politikák fejlesztési célú koherenciája ... 11

2.7. A költségvetéshez nyújtott támogatás hatásának javítása ... 11

3. A fejlesztéspolitika mint az inkluzív és fenntartható fejlődés katalizátora ... 12

3.1. Partnerségek az inkluzív növekedésért ... 13

3.2. A regionális integráció előmozdítása; a fejlesztést szolgáló kereskedelem biztosításának folytatása ... 16

4. Új hajtóerő: fenntartható fejlődés ... 17

4.1. Éghajlatváltozás, biológiai sokféleség és fejlesztés ... 17

4.2. Energia és fejlesztés ... 19

5. Mezőgazdaság és élelmezésbiztonság ... 21

6. Következtetés ... 23

1. BEVEZETÉS

A fejlett és fejlődő országok 2000-ben elfogadták a millenniumi fejlesztési célokat: 8 fő célt és ezekhez kapcsolódó további célkitűzéseket, amelyek arra irányulnak, hogy 2015-ig csökkentsék a szegénységet. Ahogyan azt az ENSZ magas szintű, 2010. szeptember 20–22-én New York-ban tartott plenáris ülésén nemrégiben elismerték, noha az előrehaladás a millenniumi fejlesztési célok és az országok tekintetében egyaránt vegyes, mégis sok eredmény született és emberek milliói lábaltak ki a szegénységből.

Míg azonban az elmúlt évtizedben a gazdasági növekedés a világ nagy részén jelentős volt, még mindig sok a tennivaló és sok fejlődő országot fenyeget az a veszély, hogy csak lassacskán tud majd talpra állni a globális gazdasági és pénzügyi válság negatív hatásai után. 1,5 milliárd ember még mindig rendkívüli szegénységben él (51 %-uk a Szubszaharai Afrikában), a világ lakosságának egy hatoda pedig alultáplált. A legkevésbé fejlett országok nagyobb részében gyenge ellenálló képességet tanúsított a jelenlegi gazdasági válsággal szemben, 2009-ben pedig általában csökkent a GDP ezekben az országokban. A millenniumi fejlesztési célok vonatkozásában szinte semmilyen előrelépés nem történt az anyai és gyermekhalandóság csökkentése terén, az oktatás minősége és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés pedig aggodalomra ad okot. Továbbá az előrehaladás terén nagyfokú különbségek mutatkoznak az egyes régiók között, és néhány esetben a növekedés előnyeit a szélesebb lakosság még azokban az országokban sem élvezhette, ahol erőteljes a gazdasági növekedés.

Ami az Európai Uniót (EU) és tagállamait érinti, az elmúlt 10 évben, és főleg a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzus[1] 2005-ös elfogadása óta az EU megkétszerezte az általa nyújtott hivatalos fejlesztési segély összegét, hatékonyabbá tette a támogatásnyújtást és tagállamait közös szakpolitikai megközelítések köré toborozta. Javította továbbá a segélyhatékonyságot[2], korszerűbbé tette partnerségi és együttműködési megállapodásait és pénzügyi eszközeit, valamint olyan mechanizmusokat vezetett be, amelyek biztosítják a politikák fejlesztési célú koherenciáját[3]. Azáltal, hogy elismerte a partnerországok elsődleges felelősségét saját fejlesztési stratégiáik meghatározása terén – hangsúlyozva ugyanakkor a felelősségteljes kormányzás kulcsfontosságú szerepét – az EU a donor-kedvezményezett típusú kapcsolat helyett olyan partnerség[4] irányába mozdult el, amely magában foglalja a szerződéses megközelítéseket, politikai párbeszéden alapul és az eredményeket meghatározott együttműködési programokhoz és eszközökhöz társítja.

2010-ben az EU ambiciózus álláspontot fogadott el a millenniumi fejlesztési célok támogatására, ideértve azon közös célérték megerősítését is, hogy 2015-ig az uniós GNI 0,7 %-át hivatalos fejlesztési segélyre fordítja. Az EU továbbra is a világ vezető donora. Szerte a világon emberek milliónak nyújtott a helyszínen kézzelfogható eredményeket. Az EU – miközben elismeri, hogy további erőfeszítésekre van szükség – büszke ezekre az eredményekre, mivel az Unió számára a fejlesztési segély továbbra is a szolidaritás, az

---

1 http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/european_consensus_2005_en.pdf

2 http://ec.europa.eu/development/how/aid_effectiveness_en.cfm

3 http://ec.europa.eu/development/policies/policy_coherence_en.cfm

4 Az utóbbi években az EU több partnerségi megállapodást kötött, amelyek a fejlődő és feltörekvő országokkal való kapcsolatokat szabályozzák, így az Afrika-EU stratégiai partnerség, az AKCS-országokkal kötött felülvizsgált Cotonoui Megállapodás, az EU stratégiai partnerségei feltörekvő és átmeneti gazdaságokkal, valamint a Közép-Ázsiára vonatkozó stratégia.

elkötelezettség és a kölcsönös érdekek ügyét szolgálja. A Lisszaboni Szerződés az EU célkitűzéseinek középpontjába helyezte a fejlesztéspolitikát: 208. cikke meghatározza, hogy „Az Unió fejlesztési együttműködési politikája elsődleges célként a szegénység mérséklésére, idővel pedig annak felszámolására irányul. Az Unió azon politikáinak végrehajtásakor, amelyek hatással lehetnek a fejlődő országokra, figyelembe veszi a fejlesztési együttműködés célkitűzéseit."

A fejlesztési segély továbbra is hosszú távú pénzügyi kötelezettségvállalást igényel. Ezért különösen fontos, hogy az uniós polgárok számára igazolják létjogosultságát, mégpedig számos okból: nevezetesen a szegénység csökkentése és más globális kihívások kezelése érdekében. Az éghajlatváltozás szoros kapcsolatban áll a fejlesztéssel, mivel tovább erősíti a fejlesztési segély iránti szükségletet és fokozott összpontosítást igényel olyan más fontos kérdésekre, mint az energiához való hozzáférés és az energiabiztonság, a vízhiány és az élelmezésbiztonság. A fejlesztési segélynek foglalkoznia kell a terrorizmusnak, kalózkodásnak, tiltott kereskedelemnek és bűnözésnek táptalajt szolgáltató rossz vagy gyenge kormányzattal; hatékonyabban kell kezelnie a migrációs áramlásokat a jogszerű migráció munkaerő-piaci szükségletekkel összhangban lévő elősegítése, az illegális migráció elleni küzdelem, valamint a migrációnak a fejlődés szolgálatába állítása révén; valamint ösztönöznie kell a gazdasági növekedést a fejlődő országokban és támogatnia kell ezen országok világgazdaságba való beilleszkedését. Ennek keretében stratégiai jelentőséggel bír a fejlesztéssel kapcsolatos oktatás és tudatosítás annak érdekében, hogy a fejlesztési együttműködéshez elnyerjük az európai polgárok támogatását.

A millenniumi fejlesztési célokkal kapcsolatos előrehaladás felülvizsgálata így világossá teszi, hogy a világnak nagyobb mértékben kell támogatnia az országok millenniumi fejlesztési célok teljesítésére irányuló erőfeszítéseit, nemcsak a hivatalos fejlesztési segély szintjét tekintve, hanem – és ez legalább olyan fontos – abban a tekintetben is, hogy hogyan nyújtják és használják fel a segélyt. A segély önmagában nem elegendő arra, hogy emberek millióit kihúzza a szegénységből. A kulcsfontosságú szolgáltatások biztosítása és fejlesztése mellett a fejlesztési segélyezés csak akkor lehet hatékony, ha elhárítja a millenniumi fejlesztési célok elégtelen teljesítését okozó akadályokat. A segély nem old meg minden problémát egy csapásra, csupán a fejlődő országokba irányuló számos pénzügyi eszköz egyike. Tüneti kezelés helyett a szegénység gyökereihez kell lenyúlnia, és elsősorban katalizátorként kell szolgálnia a fejlődő országok inkluzív növekedést generáló kapacitásához, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy elősegítsék a gazdasági növekedést és kiaknázhassák annak előnyeit, valamint hogy a szegénység csökkentésére irányuló stratégiák támogatása érdekében mobilizálják gazdasági, természeti és humánerőforrásaikat. Egyre nyilvánvalóbb tehát, hogy a millenniumi fejlesztési célokat egyre inkluzívabb növekedés nélkül nem lehet teljesíteni. A fejlődő országoknak nyújtott segély emelésénél sokkal hatékonyabb lenne, ha 1 %-kal növekedne ezen országok bruttó nemzeti jövedelme, ami jelentősen javíthatja az országoknak a szegénység csökkentésére irányuló kapacitását, és multiplikátorhatással bír a munkahelyteremtés és a szociális védelem révén.

Ezért Európa első és legfontosabb prioritása továbbra is a millenniumi fejlesztési célok 2015-ig történő teljesítése kell hogy legyen, az előrelépéshez pedig a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzus biztosítja az alapelveket[5]. Európa alapvető értékeinek, céljainak és érdekeinek egyike a globális szegénység elleni küzdelem. Egyértelmű bizonyíték van arra,

[5] Nevezetesen a szegénység csökkentésének átfogó megközelítései, felelősségvállalás és alkalmazkodás a partnerországokhoz, koordináció és szakpolitikai koherencia.

hogy e célkitűzés uniós szinten történő megvalósítása magas hozzáadott értéket nyújthat, különösen azáltal, hogy globális és átfogó kiterjedést és jelenlétet biztosít szerte a világon, megteremti a fellépések hatókörét és politikai súlyát, valamint olyan munkamegosztást eredményez, amely fokozza a segélyek hatékonyságát az EU-ban és a partnerországokban egyaránt.

Figyelembe véve a jelenlegi kihívásokat, e zöld könyv vitát kíván indítani arról, hogy az EU hogyan tudná legjobban elősegíteni a fejlődő országok számára a millenniumi fejlesztési célok teljesítésének felgyorsítását, és hogyan törekedhet a szegénység csökkentésére irányuló új lehetőségek kiaknázására. A zöld könyv a következő négy fő célkitűzésre épül, amelyeket az EU-nak és tagállamainak egymással együttműködve kell elérniük:

- **hogyan biztosítsunk hathatós uniós fejlesztési politikát** annak érdekében, hogy minden felhasznált euró a legjobb hozzáadott értéket és megtérülést, a legjobb hasznot és az eljövendő nemzedékek számára a legjobb örökséget nyújtsa;

- **hogyan segítsünk elő a fejlődő országokban nagyobb és inkluzívabb növekedést**, amivel csökkenthető a szegénység, valamint mindenki számára megteremti a tisztességes megélhetés és megfelelő jövőbeli kilátások lehetőségeit,

- **hogyan ösztönözzük a fenntartható fejlődést az előrehaladás motorjaként, valamint**

- **hogyan érjünk el tartós eredményeket a mezőgazdaság és az élelmezésbiztonság terén.**

Ezt a zöld könyvet a Bizottság honlapján tesszük közzé (http://ec.europa.eu/yourvoice/). A konzultáció 2010. november 15-től 2011. január 17-ig tart, és minden érdekelt fél számára nyitva áll. Minden magánszemélyt, szervezetet és országot felkérünk arra, hogy küldjék meg véleményüket, akár a dokumentumban felvetett kérdésekre adott válaszok formájában, akár a felvetett kérdésekre vonatkozó általános véleményként. Különösen nagyra értékelnénk a fejlődő országokban található uniós partnerektől érkező véleményeket.

A beérkező hozzászólásokat – adott esetben összefoglalva – közzétesszük, hacsak a szerző – jogos érdekeinek védelmében – nem ellenzi személyes adatainak nyilvánosságra hozatalát. Ebben az esetben a hozzászólást esetleg név nélkül tesszük közzé. Ellenkező esetben a véleményt nem tesszük közzé, és elvileg tartalmát sem vesszük figyelembe. Ezen túlmenően a szervezeteknek az európai átláthatósági kezdeményezés részeként 2008. júniusban létrehozott érdekképviseleti nyilvántartást kell használniuk, hogy az Európai Bizottság és a nagyközönség számára tájékoztatást nyújtsanak célkitűzéseikről, finanszírozásukról és szervezeti felépítésükről. A Bizottság gyakorlata szerint a nyilvántartásban nem regisztrált szervezetek által benyújtott véleményeket egyéni véleménynek tekintjük.

A vélemények a következő címre küldhetők: DEV-GREENPAPER-EUDEVPOL@ec.europa.eu. E konzultációs folyamatról ugyanezen az e-mail címen kérhető tájékoztatás, vagy az Európai Bizottságnál a következő címen: European Commission (Európai Bizottság), DG Development (Fejlesztési Főigazgatóság), Unit A/1, Office SC-15 03/70, 1049 Brussels, Belgium.

E konzultáció eredménye tájékoztatást nyújt majd az európai fejlesztéspolitika korszerűsítéshez kapcsolódó, 2011. második felében elkészítendő bizottsági javaslathoz, valamint más szakpolitikai kezdeményezésekhez a kapcsolódó területeken.

2. HATHATÓS FEJLESZTÉSPOLITIKA

Az együttműködés hatását számos olyan tényező befolyásolja, amelyek az uniós fejlesztéspolitika tágabb keretét alakítják, ideértve a globális gazdasági környezetet, a partnerországok saját szakpolitikáit, a donorok (kereskedelemmel, mezőgazdasággal, migrációval, humanitárius kérdésekkel stb. kapcsolatos) szakpolitikáinak koherenciáját, valamint a segélyprogramozási határozatokat megelőző szakpolitikai párbeszédet. Egyes országokban az uniós szakpolitikák külső dimenziói a segélyhez képest nagyobb hatást gyakorolnak a fejlesztésre.

Ezzel együtt a millenniumi fejlesztési célok teljesítéséhez szükséges pénzügyi igények jóval meghaladják a ma rendelkezésre álló forrásokat, akár nemzeti szinten a fejlődő országokban, akár nemzetközi szinten a fejlesztési együttműködés és a feltörekvő Dél-Dél együttműködés révén. Ezenfelül a jelenlegi gazdasági és pénzügyi környezetben a költségvetési konszolidáció iránti igény növekvő nyomást gyakorol majd a donorok segélyezési költségvetésére. Komolyan meg kell fontolni az innovatív megoldásokat, amelyek magukban foglalják egyrészt a „jelentős bevételi lehetőséggel bíró”[6] finanszírozás innovatív forrásairól[7] folytatott vita keretében felmerült lehetőségeket, másrészt a meglévő hivatalos fejlesztési segélyek hatásainak javítására irányuló erőfeszítéseket.

Egyértelmű, hogy az európai segélynek jelentős hozzáadott értéket és tényleges megtérülést kell nyújtania, és olyan területekre kell összpontosulnia, ahol nyilvánvaló hozzáadott érték mutatható fel. Ez egyszerűen azt jelenti, hogy az EU-nak minden érintett formában és minden ágazatban igazolnia kell, hogy segélyprogramjai a legnagyobb hosszú távú hatással járnak és olyan kulcsfontosságú eszközként használják majd, amely a millenniumi fejlesztési célok teljesítésére összpontosul, sőt azokon túlmutat. Ez elsősorban négy fő alapvető követelmény megcélozásával kezdődik: emberi fejlődés és biztonság mint valamennyi ország fejlődésének előfeltételei, illetve növekedés és társadalmi befogadás, amelyek valamennyi tartós kötelezettséghez szükségesek. Ezek mindegyike olyan szükséges és egymást kiegészítő feltétel, amelyen következetesen dolgoznunk kell.

2.1. A hathatós együttműködés gyakorlati megvalósítása

Fontos, hogy a fent körvonalazott célkitűzések a programozási és kiadási ciklus valamennyi szakaszában megjelenjenek, így olyan projektekbe ruházzunk be, amelyeknél egy euró ráfordítás stratégiai előnyt és növekedést eredményezhet a partnerországban, legyen szó fejlesztési segélyről, az éghajlatváltozás kezelésére szolgáló finanszírozásról, illetve más segélyezési költségvetésekről. Az EU és tagállamai a programokra/projektekre/támogatásokra vonatkozóan kilátásba helyezhetnek bizonyos teljesítendő feltételeket az alábbiak tekintetében:

i. hozzáadott érték,

ii. a támogatások/programozás jóváhagyása előtt előfeltétel az uniós koordináció, például európai országstratégiai dokumentum révén,

---

6 A Tanács következtetései a millenniumi fejlesztési célokról az ENSZ New Yorkban tartandó magas szintű plenáris ülésére és az azt követő időszakra tekintettel – A millenniumi fejlesztési célok 2015-ig történő elérésének támogatása, 11080/10, 2010. június 14.

7 COM(2010) 549 és COM(2010) 700.

iii. annak igazolása, hogy a tervezett programok/támogatások/költségvetéshez nyújtott támogatás hatással lesz egyrészt a reformokra és az eredményes szakpolitikákra, másrészt a finanszírozás más forrásaira (ideértve a magánszektor bevonását, illetve a belföldi költségvetési erőforrások mobilizálását).

Ezenfelül a segélyekkel kapcsolatos eredmények nyomon követése és értékelése, valamint az ezekről szóló tájékoztatás jelentősége a folyamatos költségvetési konszolidációval párhuzamosan egyre nagyobb, mivel a segélyezési költségvetések fokozódó nyomásnak lehetnek kitéve. Az uniós hozzájárulás elszámoltathatóságának és láthatóságának fokozása azt is mutatja a partnereknek, hogy az Unió teljesítette nemzetközi kötelezettségvállalásait. Ezért meggyőzően kell igazolnunk az uniós fejlesztési együttműködés eredményeit. Ez fokozott erőfeszítéseket igényel majd a nyomon követési és ellenőrzési rendszerek, valamint a jelentési követelmények megerősítése érdekében az Unióban és a partnerországokban egyaránt.

1.	*Hogyan tudna az EU és tagállamai a programozással és a kiadásokkal kapcsolatos olyan iránymutatásokat és utasításokat kidolgozni, amelyek bizonyos feltételek (hozzáadott érték, koordináció, hatás) teljesítését írják elő valamennyi program/projekt/támogatás vonatkozásában?*
2.	*Uniós és tagállami szinten jelenleg milyen bevált gyakorlatokat alkalmaznak, amelyekre építeni lehet?*
3.	*Hogyan lehetne megfelelően kombinálni, nyomon követni és bejelenteni a különböző (állami és magánforrásokból, a különféle szakpolitikák külső fellépéssel kapcsolatos költségvetéséből származó) segélyáramlásokat, és jelentést tenni ezekről a maximális hatás, az elszámoltathatóság és a láthatóság érdekében?*

2.2. Növekedés az emberi fejlődésért

Olyan iskolázott és egészséges lakosság nélkül, amely számára biztosított az élelmezés, egy ország sohasem növekedhet és lábalhat ki a szegénységből. A gazdasági növekedésnek szociálisan inkluzívnak kell lennie, ha azt várjuk, hogy tartós fejlesztési előnyöket nyújtson. Ehhez a szakpolitikák közötti koherenciára és egyensúlyra van szükség. A szegénység csökkentése, a millenniumi fejlesztési célok teljesítése, valamint a szociális kohézióhoz, az emberi jogokhoz és a békéhez való hozzájárulás érdekében kulcsfontosságúak a következők: az egyenlőtlenségek csökkentése jövedelemteremtés – ideértve az eredményes és tisztességes foglalkoztatást, a nemek közötti egyenlőséget, a szociális védelmet is – révén, a minőségi oktatáshoz és képzéshez való egyetemes hozzáférés, olyan fogékony felsőoktatási rendszer, amely képes biztosítani a szükséges humánerőforrást, valamint megfelelő egészségügyi szolgáltatások.

Ezek kell hogy maradjanak és a jövőben is ezek lesznek az EU és a tagállamok fejlesztési erőfeszítéseinek prioritásai a leginkább rászoruló országokban.

Az emberi és társadalmi fejlődéshez nyújtott támogatás terén szerzett széles körű tapasztalatára építve, valamint a hagyományos tevékenységi körökön túlmenően, az EU most felül tudja vizsgálni, hogy a szociális politikák átfogó megközelítését hogyan lehetne még inkább a képességekre, innovációra, kreativitásra és vállalkozó szellemre összpontosítani, valamint hogyan lehetne támogatni az aktív munkaerő-piaci szakpolitikákat, a méltányos munka programot és a hatékony tagállami szociális védelmi rendszerek kialakítását.

4.	*Hogyan tudják az EU és tagállamai a legjobban biztosítani azt, hogy az oktatásra és egészségügyre fordított támogatás jobban összpontosuljon és tovább növelje hatását és eredményességét az emberi fejlődés és növekedés vonatkozásában?*
5.	*Hogyan támogathatná az EU a partnerországokban a készségek fejlesztését, figyelembe véve a helyi munkaerőpiac jellemzőit és szükségleteit, az informális szektort is ideértve? Ehhez hogyan járulhat hozzá a migrációval kapcsolatos uniós átfogó megközelítés?*

2.3. A kormányzás előmozdítása

A gyakorlat megmutatta, hogy felelősségteljes kormányzás nélkül a segélyprogramok hatása korlátozott lesz és mindig rendkívül nehéz lesz hathatós együttműködést biztosítani. A demokratikus kormányzás, az emberi jogok tiszteletben tartása, a korrupció elleni küzdelem, a jogállamiság, az intézmény- és államépítés az uniós együttműködési stratégiák szerves részét képezik.

A korrupció és csalás elleni küzdelem érdekében a hatékony kormányzáshoz a források hatékony és eredményes felhasználására, valamint hatékony megelőzési, ellenőrzési és szankcionálási/kártérítési mechanizmusokra van szükség. Emellett fontos szerepet játszik az átláthatóság, az elszámoltathatóság és a döntéshozatalban való részvétel is, különösen a Parlament, a független igazságszolgáltatási rendszer és ellenőrző intézmények működésén keresztül. Hangsúlyt kell helyezni továbbá a kormányok szabályozási kapacitásának fokozására azzal a céllal, hogy olyan vállalkozásbarát környezet jöjjön létre, amely a legjobban használja fel a hazai erőforrásokat, valamint vonzza a hazai és külföldi beruházásokat, és olyan mechanizmusokkal párosul, amelyek biztosítják, hogy a növekedésből származó előnyöket a társadalom minden rétege élvezze. Ebben a tekintetben hasznos lehet az EU átmenettel kapcsolatos tapasztalata. A civil társadalmi szervezetek ugyancsak fontos partnerek. Az EU a tagállami hatóságokkal folytatott politikai párbeszéde során olyan minimum előírásokat javasol, amelyek kedvező környezetet teremtenek a civil társadalmi szervezetek számára, valamint valós tartalommal megtöltött párbeszédet ösztönöz az állami és nem állami szereplők között.

A jelenlegi uniós megközelítés fő elvei: a partnerek közötti párbeszéd, valamint az eredmény központú reformokra vonatkozó ösztönzők biztosítása. Ez úgy valósítható meg, hogy az előrehaladási mutatókat beépítik a támogatáselosztások rendszeres felülvizsgálataiba, az egyedi programokba, valamint a költségvetéshez nyújtott támogatásba. Az EU már elmozdult a szerződéses és igény alapú segélyprogramozás irányába, például az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS) országokkal való kormányzási kezdeményezés[8], a millenniumi fejlesztési célokról szóló szerződések[9], valamint az AKCS-országokkal és az Ázsiában, Latin-Amerikában és az európai szomszédságban lévő országokkal kötött uniós partnerségi megállapodások kormányzással kapcsolatos záradékai formájában. A reformok eredményesebb elfogadtatásának és legitimációjának biztosítása érdekében fontos a kormányzás előmozdításának regionális dimenziója.

---

8 Lásd különösen „A demokratikus kormányzás támogatása a kormányzási kezdeményezésen keresztül: felülvizsgálat és a tovább vezető út” című bizottsági munkadokumentumot, SEC(2009) 58 végleges, 2009.11.19.

9 http://ec.europa.eu/development/how/aid/mdg-contract_en.cfm

Azonban továbbra is az uniós fejlesztéspolitika prioritásának kell tekinteni, hogy a támogatásokat katalizátorként alkalmazzák a kormányzás javítása érdekében, amely a fejlesztési együttműködés szerves részét képezi, és néhány partnerországban még sok a teendő ezzel kapcsolatban. Számos kérdés merül fel azzal kapcsolatban, hogy milyen további lépésekkel lehetne a segélyeket a kormányzás előmozdítására felhasználni. Például jóllehet az előzetes többéves országonkénti elosztások némi kiszámíthatóságot biztosítanak a fejlődő országok finanszírozása szempontjából, meg kellene fontolni azt, hogy reformokat és a belső erőforrások mobilizálását ösztönző új megközelítések felé mozduljunk el.

6.	*Hogyan igazíthatná ki az EU megközelítéseit, eszközeit és mutatószámait úgy, hogy azok elősegítsék a fejlődő országokban/régiókban végbemenő kormányzati reformokat?*
7.	*Hogyan és milyen mértékben kellene az EU-nak több reform ösztönzőt beépítenie segélyelosztási folyamatába, az ország- és tematikus programok vonatkozásában egyaránt?*
8.	*Hogyan ösztönözhetne az EU hatékony kereteket a fogadó országok által elért fejlesztési eredmények értékelésére és nyomon követésére?*

2.4. A bizonytalan helyzetek és a biztonság

Béke és biztonság, jogállamiság, megfelelő és kiszámítható jogalkotás, illetve hatékony és eredményes államháztartás nélkül a segély soha nem fog hosszú távú jövőt nyújtani az embereknek. Ezt az európai biztonsági stratégia és a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzus is tartalmazza. Továbbá az EU fejlesztéspolitikája és az EU szélesebb külső fellépései között elengedhetetlen szoros kapcsolatot kialakítani, hogy biztosítani lehessen a segélyek hatékonyságát, aminek alapját az uniós és tagállami szintű, jól összehangolt és költséghatékony megközelítés jelenti. Ez különösen igaz a törékeny államokban, a konfliktus utáni helyzetekben, valamint az olyan országokban, ahol több tényező együttesen biztosít táptalajt a társadalmi erőszak és az erőszakba torkolló szélsőségek kialakulásához, illetve támogatásához.

A Lisszaboni Szerződést követő intézményi megállapodások az Unióban lehetőséget nyújtanak arra, hogy átfogóbb és összehangoltabb európai megközelítés révén kezeljük a konfliktusok kiváltó okait és támogassuk a partnerországok erőfeszítéseit a békés, demokratikus, legitim és inkluzív állam kiépítésére.

Az EU – az új Európai Külügyi Szolgálat révén és a kapcsolódó bizottsági szolgálatokkal együttműködésben – olyan következetes és átfogó politikai stratégiákat kíván létrehozni, amelyek összekapcsolják a korai előrejelző és megelőző diplomáciát a rövid távú válságkezelési intézkedésekkel (humanitárius, diplomáciai, polgári és katonai válságkezelés), valamint a hosszú távú eszközökkel és szakpolitikákkal (fejlesztési együttműködés, kereskedelempolitika, környezetvédelem és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás a természeti katasztrófákkal szembeni veszélyeztetettség csökkentése érdekében, migráció stb.). Ezek megfelelő fejlesztési elemeket is beépíthetnek a kormányzással, államépítéssel és fejlesztéssel kapcsolatos más olyan reformok elősegítése érdekében, amelyek szükségesek a béke és stabilitás fenntartásához, valamint az emberi jogok előmozdításához.

Ezzel összefüggésben alapvető fontosságú a humanitárius jellegű tevékenységek koherenciája és megfelelő kapcsolata annak érdekében, hogy csökkenjen a válság sújtotta országok

veszélyeztetettsége, erősödjön ezen országok ellenállóképessége és hatékonyan menjen végbe a válságkezelésből a talpra állás felé vezető átmenet.

9.	*A fejlesztési intervenciók programozásakor hogyan kezelje az EU a biztonság és a fejlesztés közti kapcsolatot, különösen a törékeny és válság sújtotta országokban, és hogyan helyezzen nagyobb hangsúlyt a demokratikus kormányzásra, az emberi jogokra, a jogállamiságra, az igazságszolgáltatásra és a biztonsági szektor reformjára?*
10.	*A biztonsági intervenciók programozásakor hogyan tudná az EU hatékonyabban összehangolni a fejlesztési fellépéseket?*
11.	*Hogyan tudja az EU a legjobban kezelni a segélyezés, a helyreállítás és a fejlesztés összekapcsolásából eredő kihívást átmeneti és helyreállítási helyzetekben?*

2.5. A segélyek összehangolásának megvalósítása

A segélyprogramok hatékony összehangolása az Unió és a tagállamok jogi kötelezettsége. A Lisszaboni Szerződés 210. cikke előírja, hogy „Tevékenységeik egymást kiegészítő jellegének és eredményességének előmozdítása érdekében az Unió és a tagállamok — nemzetközi szervezetek és nemzetközi konferenciák keretében is — összehangolják a fejlesztési együttműködésre irányuló politikáikat, és konzultálnak egymással segélyprogramjaikról.” A többi donorral fenntartott segélykoordináció jelentőségét belefoglalták a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzusba, a magatartási kódexbe[10], valamint a nemzetközi segélyhatékonysági menetrenden (Párizsi Nyilatkozat és accrai cselekvési menetrend)[11] alapuló működési keretbe[12].

Mindezidáig azonban a valóban hatékony segélykoordináció a programozási szakaszban továbbra is inkább kivétel volt, mintsem szabály.

A koordinációnak rendszeresebbé és hatékonyabbá kell válnia, amint azt a Tanács is elismerte[13], amikor felkérte a Bizottságot, hogy „*2011-ig nyújtson be javaslatot a Tanácsnak, amely arra ad választ, hogy a partnerországok fejlesztési stratégiája alapján, valamint figyelembe véve programozási ciklusukat, miként lehet partnerországi szinten fokozatosan összehangolni a nemzeti és uniós programozási ciklusok ütemezését.*” A Bizottság 2011-ben szándékozik benyújtani ezt a mechanizmust.

12.	*Az európai országstratégiai dokumentumokat milyen módon és struktúrában – mind jogi, mind gyakorlati szempontból – lehetne a lehető legjobban megvalósítani? Milyen módon lehet a gyakorlatban a legjobban megvalósítani a Lisszaboni Szerződés vonatkozó rendelkezéseit és a 2010. június 14-i tanácsi következtetéseket?*

---

10 A Tanács következtetései „Az Európai Unió magatartási kódexe a fejlesztési politika terén való komplementaritásról és munkamegosztásról”, 9090/07. dokumentum, 2007.5.15.

11 http://www.oecd.org/dataoecd/58/16/41202012.pdf

12 Az EU magatartási kódexe a munkamegosztásról és a kiegészítő jellegről, valamint a segélyhatékonysági működési keret.

13 A Tanács következtetései a millenniumi fejlesztési célkitűzésekről, 2010. június 14.

2.6. Politikák fejlesztési célú koherenciája

A Lisszaboni Szerződés értelmében a politikák fejlesztési célú koherenciája jogi követelmény[14]. A kereskedelem, a halászat, a mezőgazdaság, a migráció vagy az éghajlat és az energiaügy – hogy csak néhányat említsünk – mind-mind olyan szakpolitikai területek, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak arra, hogy a legszegényebb országoknak mennyire képesek a szegénység csökkentésére és a növekedés előmozdítására.

„A millenniumi fejlesztési célok megvalósítását támogató tizenkét pontos uniós cselekvési terv" című, a Bizottság által 2010. április 21-én közzétett közleményben[15] a Bizottság kiemelte, hogy „Az EU azáltal is támogatja a millenniumi fejlesztési célok megvalósítását, hogy a támogatás területén kívüli egyéb szakpolitikák még inkább a fejlesztési célok elérésére irányulnak. Az elmúlt öt évben ezért az EU előzetes és utólagos mechanizmusokat vezetett be, köztük olyan hatásvizsgálatokat, amelyek a szakpolitikai javaslatok külső hatásait vizsgálták. A politikák fejlesztési célú koherenciájáról szóló munkaprogram konkrét célokat és haladási mutatókat nevez meg annak érdekében, hogy az EU megvalósítsa a politikák fejlesztési célú koherenciájára tett kötelezettségvállalásait azon szakpolitikák széles skáláján keresztül, amelyek a következő öt globális kihívással foglalkoznak: kereskedelem és pénzügy, éghajlatváltozás, élelmezésbiztonság, migráció és biztonság." A program iránymutatást ad az Uniónak a fejlődő országokat a fejlesztési segítségnyújtáson túlmutatóan befolyásoló határozatok széles skálájával kapcsolatos döntéshozatalban, különösen a Bizottság, a Tanács és a Parlament bevonásával.

A további előrehaladás érdekében az egyik megközelítés az lehet, hogy a politikák fejlesztési célú koherenciájáról szóló munkaprogramot proaktívabban és új kezdeményezések előkészítésekor korábbi szakaszban alkalmazzák. Ezért további munkára és konzultációra van szükség azzal kapcsolatban, hogy hogyan lehet ezt a kötelezettségvállalást konkrét fellépési programmá alakítani. Az egyik még fennálló fő kihívás a jelenlegi megközelítések továbbfejlesztése az uniós szakpolitikák fejlesztési célkitűzésekre gyakorolt konkrét hatásának értékelése érdekében.

13.	*Az EU milyen gyakorlati és szakpolitikai intézkedésekkel javíthatná a politikák fejlesztési célú koherenciáját? Hogyan lehet a legjobban értékelni az előrehaladást és a hatást?*

2.7. A költségvetéshez nyújtott támogatás hatásának javítása

A költségvetéshez nyújtott támogatás a fejlesztési segély végrehajtásának egy módja, amely a fogadó ország kincstárának nyújtott pénzügyi támogatásban nyilvánul meg. Az elmúlt évek során uniós szinten jelentőssé vált a költségvetéshez nyújtott (általános vagy ágazati) támogatás a partnerországok hatékony és eredményes gazdasági és államháztartási politikáinak, valamint reformmenetrendjeinek támogatása érdekében. A Bizottság elkötelezett annak biztosítása mellett, hogy a költségvetéshez nyújtott támogatást szelektíven használják fel és a lehető legnagyobb hatékonysággal, eredménnyel és hatással járjon.

---

[14] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 208. cikke: „(…) Az Unió azon politikáinak végrehajtásakor, amelyek hatással lehetnek a fejlődő országokra, figyelembe veszi a fejlesztési együttműködés célkitűzéseit."

[15] http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/COMM_COM_2010_0159_MDG_EN.PDF

Figyelembe véve e fontos eszköz felhasználásáról szóló átfogó felülvizsgálat biztosításának jelentőségét, a Bizottság 2010. október 19-én elfogadta „A harmadik országoknak nyújtott uniós költségvetés-támogatás jövője” című zöld könyvet[16]. Ennek célja egy olyan széles körű nyilvános konzultáció, amelynek során az érdekelt felektől véleményeket és bizonyítékokat gyűjtenek össze arról, hogy a korábbi tapasztalatok segítségével hogyan javítható a költségvetéshez nyújtott támogatás felhasználása a jövőben uniós és tagállami szinten egyaránt.

3. A FEJLESZTÉSPOLITIKA MINT AZ INKLUZÍV ÉS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KATALIZÁTORA

A segély alapvető célja, hogy katalizátorként szolgáljon, elősegítse a partnerországok növekedését és különösen, hogy olyan környezetet hozzon létre, amely kedvez a fenntartható és inkluzív növekedésnek, egyúttal lehetővé teszi ezen országoknak, hogy kilábaljanak a szegénységből. A gazdasági növekedés – feltéve hogy társadalmilag inkluzív – sokkal nagyobb hatást gyakorol a szegénység csökkentése tekintetében, mint a hivatalos fejlesztési segély minimális emelése.

A növekedésbarát környezetre sok tényező fejthet ki hatást, ideértve a politikai és makrogazdasági stabilitást, a felelősségteljes kormányzást, a biztonságot, az emberi jogok tiszteletben tartását, olyan kedvező szabályozási és szakpolitikai üzleti környezetet, amely képes eredményes és méltányos foglalkoztatást eredményezni, a magasan iskolázott, egészséges és kreatív lakosságot, a szűkös természeti erőforrások fenntartható felhasználását, a gazdasági infrastruktúrát, az alapvető munkaügyi normák végrehajtását, valamint a hatékony és előnyös részvételt a nemzetközi kereskedelemben.

Az EU a fejlődő országokkal kötött meglévő partnerségei keretében már az összes felsorolt területen megkezdte tevékenységét. Ugyanakkor meg kell vizsgálni, hogyan lehetne tovább javítani a növekedésre gyakorolt hatását, ami önmagában nem cél, hanem a szegénység felszámolásának egyik eszköze.

A fejlődő országok természetesen nagymértékben különböznek egymástól atekintetben, hogy mennyire képesek felelősségteljes kormányzást és növekedést fokozó szakpolitikákat megvalósítani. A növekedésorientált együttműködés olyan országok esetében megfelelőbb, amelyek a növekedést elősegítő tényezőkre épülő szakpolitikákat indítanak el és amelyek társadalmilag inkluzív növekedést biztosítanak, miközben a hagyományosabb fejlesztési eszközöket a leginkább rászorult, illetve konfliktusciklusban vagy törékeny helyzetben lévő országokban célszerűbb alkalmazni. Az országok és régiók közti különbségtétel következtében tehát szükség lehet arra, hogy új megközelítések dolgozzunk ki a partnerségek új formáira nyitott országokkal folytatott jobb együttműködés érdekében, ezzel párhuzamosan pedig szükség esetén folytatódik az államépítés, a felelősségteljes kormányzás és a szegénységre összpontosító stratégiák támogatása. Ebből következik, hogy fontos a politikák olyan országspecifikus kombinációja, amely felismeri a különös kihívásokat, ugyanakkor partnerségben működik, tiszteletben tartja a felelősségvállalást, az eredményekre összpontosít és kölcsönös elszámoltathatóságot biztosít.

---

16 COM(2010)586 http://ec.europa.eu/development/how/consultation/index.cfm?action=viewcons&id=5221

Az uniós fellépésnek továbbá összehangoltabbnak kell lennie és olyan területekre kell koncentrálnia, amelyekhez valós értékkel tud hozzájárulni. A Lisszaboni Szerződés és az EU közös kül- és biztonságpolitikájának új intézményi felépítése, valamint a fejlesztés szempontjából jelentőséggel bíró területekhez kapcsolódó új kompetenciák[17] pontosabb stratégiai fejlesztéspolitikára nyújtanak lehetőséget a hatékonyabb külső fellépések szélesebb keretében.

A következő kérdések különösen fontosak ahhoz, hogy fejlesztéspolitika valóban az inkluzív növekedés katalizátorává válhasson.

3.1. Partnerségek az inkluzív növekedésért

A hazai és külföldi beruházások vonzása és megtartása érdekében olyan kiszámítható, átlátható, szabály alapú és megkülönböztetésmentes üzleti környezetre van szükség, amely a termelőágazatban a beruházásokhoz nyújtott támogatással és piaci lehetőségek meglétével párosul. Ezért felmerül a kérdés, hogy az EU fontoljon-e meg az **inkluzív növekedésre irányuló új közös stratégiákat** az egyes fejlődő országokkal, illetve ezek regionális csoportosulásaival. Ezekbe olyan magánszektorbeli érdekelteket – vállalkozásokat, alapítványokat, az akadémiai élet szereplőit és civil társadalmi szervezeteket stb. – is bevonnának, amelyek mindegyike elkötelezett a mérhető fejlődés elérése mellett olyan kérdésekben, amelyekben közösen tudnak fellépni. Ezeket a közös stratégiákat az EU és a fejlődő országok csoportosulásai, illetve az egyes országok között létrejött, meglévő hivatalos partnerségi megállapodások keretén belül lehet kidolgozni.

A nem-állami szereplők egyszerre hajtóerejei és elemei is a fejlesztésnek, mivel képviselőként, szolgáltatásnyújtóként és saját jogon donorként vagy hitelezőként több szerepet is betöltenek, ezáltal betekintést és hozzáadott értéket biztosítanak. Rendszeres párbeszédet kell velük fenntartani, például olyat, mint amilyet a Bizottság indított el[18] és amelynek célja, hogy konszenzusra jussanak az előttünk álló kihívásokról és a változást leginkább igénylő területekről.

Az ilyen közös stratégiák különböző prioritásokon alapulhatnak, amelyekkel kapcsolatban az EU és a partnerországok megállapodnak a rájuk vonatkozó egyértelmű feladatokról és eredményekről, így például a következőkről:

– Eredményes és fenntartható, külföldi és hazai beruházások ösztönzése és támogatása a legszegényebb fejlődő országokban, különösen azokban, amelyek nem részesülnek a megnövekedett kereskedelemből és ahová jelenleg nem érkezik jelentős beruházás. A lehetőségek magukban foglalják az infrastrukturális beruházásokat támogató segélyek rendelkezésre bocsátását a magánberuházások kiegészítésére (például a termékek piacokra való eljuttatása céljából), valamint olyan projektek támogatását, amelyek kockázatot jelentenek, ezáltal megnehezítik az adott esetben kockázatmegosztási finanszírozás formáját öltő magánfinanszírozás bevonzását. Az ilyen befektetéseknek a meglévő ipari tevékenységek, különösen a nyersanyag-kitermelőipar fejlesztésének támogatása helyett a magasabb hozzáadott értéket nyújtó tevékenységekre, így a nyersanyag-feldolgozóiparra

---

17 Így például beruházások, migráció.

18 A *Struktúrált párbeszéd a civil társadalom és a helyi hatóságok bevonásáról a fejlesztésbe* 2010 márciusában indult el és 2011 májusában ér véget, https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/aidco/index.php/Structured_dialogue

kellene összpontosítaniuk. Emellett arra is kellene irányulnia, hogy az érintett országban a lakosság lehető legszélesebb köre számára biztosítson hasznot.

– A tőkéhez és megfizethető hitelhez való hozzáférés, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) és a mikrovállalkozások számára, kulcsfontosságú a helyi mezőgazdaság, ipar és szolgáltatások növekedésének előmozdítása érdekében, mivel elősegíti a segély és a pénzügyi eszköz közötti tőkeáttételt. Olyan helyzetekben, ahol a helyi finanszírozáshoz való hozzáférés nehéz vagy nem lehetséges, az EU továbbra is támogathatja a belföldi bankrendszer és a helyi tőkepiacok fokozatos fejlődését azáltal, hogy lehetővé teszi a hazai vagy külföldi beruházók számára, hogy részt vegyenek olyan, a fejlesztésre egyértelmű hatással lévő műveletekben, amelyekben a kapcsolódó kockázatok miatt egyébként nem vennének részt. Ezt például egy integrált uniós alap vagy mechanizmus révén lehetne elérni, amelyet az uniós intézmények, az európai fejlesztési bankok és pénzügyi intézmények együttesen működtetnének, és amely a fejlődő országokban a magánberuházások előmozdítása érdekében kedvezményes hiteleket, szükség esetén technikai vagy pénzügyi támogatást, valamint szoros együttműködésben kockázatmegosztást biztosítana.

– Jogszabályi és szabályozási keret: Különösen fontos szerepet játszik, hogy mennyire könnyű és költséges új vállalkozást, különösen kkv-t létrehozni, illetve egy már létező vállalkozást működtetni. Ez nemcsak a kezdeti cégbejegyzési előírásokra vonatkozik, hanem például az adózási szabályok későbbi betartására, a korrupció elleni küzdelemre, az országból történő tőkekiáramlásra és az engedélyekkel kapcsolatos kérdésekre is. Az uniós segítségnyújtás, legyen az pénzügyi vagy műszaki, támogathatja az e területen végbemenő reformokat, feltéve, hogy a partnerországok is elkötelezettek és eltökéltek a fejlesztések bevezetése tekintetében. Ez beruházásvédelmet, átlátható és nyitott cégbejegyzési és felszámolási eljárásokat, valamint a szerződések betartatásának megengedhető és megbízható módozatait is magában foglalhatja. A globális keresletre gyakorolt növekvő nyomás miatt a természeti erőforrások – így a föld, a víz, a nyersanyagok vagy a halállomány – kitermelésével, kezelésével, illetve elidegenítésével kapcsolatos jogok szabályozása egyre nagyobb jelentőségre tesz szert. Az ilyen kérdésekben való előrehaladás azonban nagyban függ a partnerországok eltökéltségétől.

– Innováció: A tudományos és technológiai együttműködés és kapacitásépítés, valamint a tudásba, az innovációba és az új technológiákba történő beruházás nagy szerepet játszhat a gyors ütemű inkluzív növekedésben és abban, hogy az emberek kilábaljanak a szegénységből. A fejlődő országok számára az egyik legnagyobb kihívás azon területek azonosítása és kiaknázása, ahol komparatív előnnyel rendelkeznek, hogy képesek legyenek versenyezni a nagyobb feltörekvő országokkal. A beruházási lehetőségek számának növelése érdekében kiemelkedő fontossággal bírnak a technológiai fejlesztés és technológiatranszfer előmozdítását célzó olyan országspecifikus intézkedések, amelyekből életképes vállalkozások születhetnek. Ugyancsak külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a kulturális és kreatív iparágak növekedést elősegítő hatást gyakorolhatnak számos fejlődő ország helyi gazdaságára. Az innováció támogatása szempontjából fontos szerepet játszhat a szellemi tulajdonjogok nemzetközi kötelezettségeknek megfelelő védelme és betartása, valamint a fejlesztési szintek és igények figyelembe vétele. Az információs és kommunikációs technológiák (ikt) hatalmas és gyors transzformációs erőt fejthetnek ki valamennyi társadalmi-gazdasági területen, és rendkívül költséghatékonyak az olyan területeken megvalósuló szolgáltatásnyújtás tekintetében, mint az egészségügy, az oktatás,

az energiaügy és a környezetvédelem irányítása, a közlekedési rendszerek, a kormányzati adminisztráció, illetve a kereskedelem és a pénzügyi szolgáltatások[19].

– Méltányos munka és szociális védelem: A nagyobb fokú egyenlőtlenség élesen mérsékli a szegénység csökkentésének ütemét és kimondottan negatívan hat a gazdasági növekedésre. Az egyenlőtlenség csökkentése és a leghátrányosabb helyzetű emberek támogatása révén a szociális védelem előmozdítja a humán tőkébe való beruházásokat, fokozza a termelékenységet, javítja a társadalmi-politikai stabilitást és hozzájárul a szilárd intézményrendszer létrehozásához. Olyan integrált és inkluzív növekedési menetrendre van szükség, amelynek középpontjában a készségek, a termelékenység és a vállalkozásbarát szabályozási környezet áll. A latin-amerikai országokkal folytatott uniós együttműködés során például a szociális kohézió központi célkitűzés és az inkluzív növekedés egyik kulcsfontosságú elemének tartják.

Az ENSZ Globális Megállapodására és az OECD iránymutatásaira való hivatkozással e területek mindegyikén biztosítani kell az emberi jogok, valamint a szociális és környezetvédelmi fenntarthatósági normák tiszteletben tartását, akár ágazati megállapodások vagy szabályozások révén, mint például az erdészeti jogszabályok végrehajtásával, erdészeti irányítással és erdészeti termékek kereskedelmével kapcsolatos megállapodások[20], a halászati partnerségi megállapodások, a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezés[21], illetve a kimberleyi folyamat[22], akár a vállalati társadalmi felelősségvállalás[23] és elszámoltathatóság formájában. Ezeknek a kezdeményezéseknek nem helyettesíteniük, hanem kiegészíteniük kell az országos szinten az üzleti környezet javítására tett erőfeszítéseket, és elő kell segíteniük a szabályozási és végrehajtási hiányosságok kiküszöbölését.

14. Hogyan és milyen mértékben támogassa az uniós segély a fejlődő országokban megvalósított ipari beruházási projekteket, és hogyan lehetne megfelelő egyensúlyt találni a kitermelő/energiaügyi érdekek fejlesztése, valamint a nyersanyag-feldolgozó és ipari ágazatok előmozdítása között?

15. Hogyan tudja az EU biztosítani, hogy a gazdasági fejlődés támogatása garantálja az előnyök tisztességes társadalmi befogadását, a társadalmi és gazdasági jogok megfelelőbb védelmét – az alapvető munkaügyi normák végrehajtását is ideértve – és a jobb vállalati elszámoltathatóságot?

16. Milyen intézkedéseket kellene hozni – és hogyan lehet ezeket a legjobban elkülöníteni –-, hogy támogassuk a fejlődő országokat egy olyan gazdasági környezet kialakításában, amely alkalmas a vállalkozások, különösen a kkv-k előmozdítására?

17. Milyen intézkedéseket, illetve struktúrákat lehetne kialakítani a partnerországokkal, valamint az európai és nemzetközi pénzintézetekkel, hogy az ilyen növekedés támogatásához pénzügyi támogatást, valamint szükség esetén olcsó finanszírozást és pénzügyi garanciákat lehessen biztosítani?

---

19 A jelentős technológiai előrelépéseknek és a piaci fejlődésnek köszönhetően a fejlődő országokban több mint 3 milliárd mobiltelefont használnak, és 2000-hez képest tízszer annyi internethasználó van.

20 http://ec.europa.eu/environment/forests/flegt.htm

21 http://eiti.org/

22 http://www.kimberleyprocess.com/

23 http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/corporate-social-responsibility/index_en.htm

18.	*Milyen eszközöket alkalmazhatna az EU a kreativitás, az innováció és a technológiatranszfer előmozdítására és ezek életképes alkalmazására a fejlődő országokban?*

3.2. A regionális integráció előmozdítása; a fejlesztést szolgáló kereskedelem biztosításának folytatása

A regionális integráció előmozdítása

A békés és virágzó társadalom, valamint az Unió földrajzi határainak bővítése terén elért uniós siker alapját az jelentette, hogy fokozatosan integrálta piacait jogi, gazdasági, pénzügyi, politikai és költségvetési szempontból egyaránt. A közlekedési, telekommunikációs és energiaügyi infrastruktúrára helyezett hangsúly lehetővé tette, hogy a kereskedelem fejlődjön és a növekedés erőre kapjon. Az Unió szerint a növekedés és fejlődés kulcsa az integrált, élénk regionális piacban rejlik.

A fejlődő világban – ideértve Afrikát, Dél-kelet- és Kelet-Ázsiát, valamint Latin-Amerikát – hasonló folyamat van kialakulóban, de sokkal korábbi fejlődési szakaszban tart. Az afrikai kereskedelem túlnyomórészt nem afrikai országokkal bonyolódik, a regionális csoportosulások töredezettek és egymást átfedik, továbbá a regionális csoportosulások között nem elegendő az infrastrukturális összeköttetés.

Az elmúlt években azonban sok régióban felgyorsult a hatékony regionális integráció felé tartó előrehaladás. Ez az előrehaladás elsősorban gazdasági kérdésekre összpontosult (mint ahogy kezdetben az EU is a gazdasági integrációra összpontosított). Politikai színtéren azonban például az Afrikai Unió jelentős lépéseket tett a béke és biztonsági architektúra, valamint a regionális mediáció tekintetében.

19.	*Hogyan lehet az uniós tapasztalatok révén megfelelőbben tájékoztatni az integrációjuk megerősítésére törekvő régiókat?*

A fejlesztést szolgáló kereskedelem biztosításának folytatása

A tapasztalat azt mutatja, hogy a fejlődő országoknak a hazai reformok és a saját igényeik szerint testreszabott nemzetközi szakpolitikai intézkedések kombinációját kell végrehajtaniuk ahhoz, hogy gazdasági potenciáljukat teljes mértékben kibontakoztathassák. Kedvező üzleti környezetben a fejlesztés általában maga után vonja az áruk és szolgáltatások kereskedelmének fokozatos liberalizálását, hogy elősegítse a világgazdaságba és a regionális integrációba való beilleszkedést.

Az EU a fejlődő országok vonatkozásában az egyik legnyitottabb piaccal rendelkezik a világon. Tagállamaival együtt jelentős mértékű kereskedelemösztönző segélyt nyújt, amely 2008-ban elérte az eddigi legmagasabb összeget, 10,4 milliárd EUR-t, ez 3,4 milliárd EUR-s emelkedést (48 %) jelent 2007 óta. Az évek során az EU a fejlődő országok társadalmi és gazdasági jólétének támogatása érdekében kereskedelmi eszközöket vezetett be.

A közeljövő kulcsfontosságú célkitűzései közé tartozik, hogy biztosítsák az uniós kereskedelempolitika és a fejlesztési együttműködés célkitűzései közötti konzisztenciát, a fejlődő országokkal átfogó fejlesztésbarát együttműködési és kereskedelmi megállapodásokat kössenek, tovább fokozzák a kereskedelemösztönző segéllyel kapcsolatos erőfeszítéseket és

annak a helyszínen érvényesülő hatásait, valamint feltárják a nemzeti és regionális kereskedelmi stratégiák közötti szinergiákat.

20.	*Hogyan lehet nagyobb konzisztenciát biztosítani az uniós kereskedelempolitika és fejlesztéspolitika között?*
21.	*Hogyan lehet javítani a kereskedelemösztönző segélyre vonatkozó rendelkezéseket, hogy a lehető legnagyobb mértékben érvényesüljön áttételi potenciálja a fejlődő országok fenntartható gazdasági tevékenységinek szempontjából, ami további növekedéshez vezet?*

4. ÚJ HAJTÓERŐ: FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS

Az elkövetkező évtizedekben várhatóan a fejlődő világ lesz a globális növekedés egyik fő hajtóereje, gazdasági és népesedési értelemben egyaránt. A felgyorsult és széles körű növekedés hatalmas kihívásokkal jár a környezetvédelmi fenntarthatóság, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással és az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésével kapcsolatos intézkedések tekintetében, viszont egyértelmű, hogy az éghajlatváltozás kezelése iránti igény nem adhat okot arra, hogy korlátozzuk a világ legszegényebb polgárainak a szegénységből való kilábalására irányuló erőfeszítéseit.

4.1. Éghajlatváltozás, biológiai sokféleség és fejlesztés

E század egyik legnagyobb kihívása az éghajlatváltozás, amely hatással van a fejlődő országokra és a legnagyobb kockázatot jelenti a millenniumi fejlesztési célok irányában tett előrehaladásra. Ahhoz, hogy az emberek kilábaljanak a szegénységből, biztosítani kell, hogy minél többen juthassanak energiához; ez az energiafogyasztás jelentős emelkedéséhez vezet majd, amely az üvegházhatást okozó gázok kibocsátására és a globális környezetre is hatással lesz. A fenntartható fejlesztéssel kapcsolatos szükségleteket ezért mind fejlesztéspolitikánk, mind éghajlatváltozási politikánk középpontjába kell állítanunk, hogy az éghajlatváltozás elleni fellépésből – a kockázatok növelése helyett – előnyt kovácsoljunk a világ legszegényebb polgárainak növekedési potenciálja szempontjából.

A fenntartható gazdaságon alapuló fejlesztés számos növekedési lehetőséget nyújthat a fejlődő világ számára. Ennek leghatékonyabb módja az éghajlatváltozás előtérbe helyezése a fejlesztésben. Lényeges egy olyan stratégiai megközelítés, amely – az éghajlatváltozás hatásainak csökkentésével, az ezekhez való alkalmazkodással, valamint a katasztrófakockázatok csökkentésével és megelőzésével kapcsolatos tevékenységek kombinálása révén – „éghajlatbiztossá” teszi a fejlesztést, és az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztést stratégiai ellenállási tervezéssel ötvöző kezdeményezések többszörös haszonnal járnak a fejlődő országok számára[24].

A fenntartható fejlődés gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi kérdésekkel foglalkozó stratégiákat igényel. Környezetvédelmi szempontból a fenntarthatóság kapcsán foglalkozni kell a természeti erőforrások – különösen a föld, a vizek, az erdők és a biológiai sokféleség – felhasználásával és kezelésével egyaránt. A fejlesztés fenntarthatóságának biztosítása során

[24] Amint azt az Afrikában elért haladásról szóló 2010. évi jelentés tartalmazza, rendkívül fontos, hogy „az afrikai országok [...] éghajlatbiztossá tegyék fejlesztési stratégiájukat.”

nélkülözhetetlen lesz az alkalmazkodási prioritások integrálása és az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztés irányába való elmozdulás.

A fejlődő országok gazdaságai nagymértékben függnek a természeti erőforrások, így a mezőgazdaság és a nyersanyagok kiaknázásától. Ugyanakkor egyre többen ismerik fel, hogy az ökoszisztémák – mint például az erdők és a vizes élőhelyek – komoly jelentőségét mint olyan gazdaságos eszközök, amelyek hasznos áru- és szolgáltatásáramlást teremtenek. Ennek eredményeképpen elengedhetetlen annak megértése, hogy a vállalkozások hogyan függhetnek a biodiverzitástól és az ökoszisztéma-szolgáltatásoktól, valamint annak megfontolása, hogy milyen hatással lehet a biológiai sokféleség megszűnése az új termékek, álláshelyek és technológiák létrehozásának lehetőségére. Az ökoszisztémák és a biodiverzitás gazdasági vonatkozásairól szóló tanulmány azáltal hívta fel a figyelmet erre a kihívásra, hogy gazdasági értéket kapcsolt a természet által nyújtott szolgáltatások széles köréhez, amelyeknek korábban a hagyományos gazdasági modellekben nem volt ára.

A széndioxid-megkötőként és alkalmazkodási forrásként szolgáló természetes ökoszisztémák kezelése egyre inkább elismert, mint az éghajlatváltozás szükséges, hatékony és viszonylag költséghatékony megoldási módja. Különféle földhasználati stratégiákra van szükség a földhasználat-változásból eredő, üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében, amelyek nélkülözhetetlenek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz. A védett területek különösen fontos szerepet játszanak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésére vonatkozó nemzeti intézkedések kidolgozásában, ezért lényeges, hogy fokozzák az ilyen területek védelmét, valamint az ilyen helyek általános lefedését és kezelését.

Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdések előtérbe helyezése és beillesztése a fejlesztéspolitikába pénzügyi következményekkel fog járni. Az Unió a koppenhágai konferencián a 2010–2012 közötti időszakra 7,2 milliárd EUR összegű gyorsfinanszírozást ajánlott fel az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással és az éghajlatváltozás hatásainak enyhítésével kapcsolatos nemzeti intézkedésekre, így többek között a katasztrófa sújtotta országokban a katasztrófakockázatok csökkentésére és megelőzésére irányuló tevékenységekre. A fejlett országok továbbá elkötelezték magukat amellett, hogy 2020-ig évente együttesen 100 milliárd USD-t mobilizálnak különféle forrásokból – az alternatív forrásokat is ideértve –, feltéve hogy a fejlődő országok érdemi éghajlatváltozás-mérséklési intézkedéseket tesznek és átláthatóvá teszik üvegházhatást okozó gázokra vonatkozó kibocsátásukat. Az alkalmazkodással és enyhítéssel kapcsolatos finanszírozás kiegyensúlyozott megoszlásának fokoznia kell a fejlődő országok éghajlatváltozással szembeni ellenállóképességét és támogatnia kell az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztés irányába való elmozdulást[25]. Míg az alkalmazkodást továbbra is elsősorban támogatásokból fogják finanszírozni és az első szakaszban arra irányul, hogy segítsen a fejlődő országoknak kidolgozni az alkalmazkodásra vonatkozó nemzeti cselekvési terveket, az enyhítéssel kapcsolatos intézkedéseknek koncessziós hitelekből és a magánszektor általi társfinanszírozásból is szert kell tenniük forrásra. Az éghajlatváltozási és fejlesztési finanszírozásnak ezért arra is összpontosítania kell, hogy a társadalom minden szintjén erősítse az alacsony kibocsátású technológiákba és a fenntartható földhasználati gyakorlatokba való beruházások bevonzására irányuló kapacitásokat. A 2010. októberi

[25] Az UNFCCC keretében jelenleg az erdőterületekről származó kibocsátás csökkentéséről folyó munka kiemelten fontos, különösen ha olyan kezdeményezésekkel párosul, mint az erdészeti jogszabályok végrehajtása, erdészeti irányítás és erdészeti termékek kereskedelme (FLEGT), amelynek célja, hogy javítsa az erdőgazdálkodást a partnerországokban.

nagoyai konferencián a Biológiai Sokféleség Egyezmény valamennyi részes fele megállapodott arról, hogy erőforrásokat kell mobilizálni a biológiai sokféleség támogatására, és támogatni kell a fejlődő országokat az ebből az alkalomból elfogadott, 10 évre szóló új stratégiai terv végrehajtásában.

22.	*Figyelembe véve az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség és a fejlesztés közti szoros kapcsolódást, valamint az éghajlatváltozás finanszírozása és a piacok által nyújtott új lehetőségeket, hogyan lehetne még inkább az uniós fejlesztési politika előterébe helyezni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és a katasztrófakockázatok csökkentését annak érdekében, hogy biztosítsuk az éghajlatnak jobban ellenálló és fenntartható gazdaságok működését, valamint az erdők és a biológiai sokféleség védelmét?*

4.2. Energia és fejlesztés

A fenntartható fejlődésből eredő számos kihívás közül kulcsfontosságú kérdés a fenntartható energiához való hozzáférés biztosítása valamennyi állampolgár számára. Az energiához való általános hozzáférés valójában a legtöbb millenniumi fejlesztési cél előfeltételének minősül: a megbízható, stabil árú energiához és különösen a villamos energiához való hozzáférés a szegénység felszámolásának egyik hajtóereje; továbbá lényeges az egészségügyi, oktatási, mezőgazdasági és gazdasági fejlődés szempontjából. E kihívások kapcsán innovatív megoldásokra van szükség, és számos kedvező lehetőség áll rendelkezésre az „éghajlatbiztos" fejlesztési és együttműködési stratégiák kidolgozása és a fenntartható fejlődésbe való beruházás érdekében.

A Szubszaharai Afrikában például a lakosság kevesebb mint 30 %-a rendelkezik hozzáféréssel a villamosenergia-hálózathoz, és azok számára is, akiknek van ilyen hozzáférésük, gyakran megbízhatatlan a szolgáltatás, mivel túl gyakran és hosszú időszakokra fordul elő áramszünet és fennakadás. Sok más fejlődő országban is ugyanez a helyzet, ami jelentős következményekkel jár a társadalmi és gazdasági fejlődésre és különösen a millenniumi fejlesztési célok teljesítésének lehetőségére nézve.

Az elmúlt évtizedekben az olajár nagymértékben ingadozott. Ez nagy hatással volt a törékeny, fejlődő gazdaságokra, különösen azokra, amelyek nagymértékben függnek az olajtól, és még inkább azokra, amelyekben – részben a megbízható energiaellátás hiánya miatt – jelentős szerepet játszanak a üzemanyaggal működtetett áramfejlesztők. Végül, a megbízható villamosenergia-ellátás hiányában elsősorban szénnel főznek, ami széles körű egészségügyi problémákhoz és erdőirtáshoz vezet.

Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a rendkívül előnyös természeti erőforrásoknak (víz, napfény) köszönhetően a fejlődő világ számos helye ideálisnak bizonyul a megújuló energia fejlesztésére, ideértve a víz- és a szélenergiát, a fényelektromos energiát és a koncentrált napenergiát.. Ezenfelül, csökkenteni lehet az általános költségeket ott, ahol energiainfrastruktúra nem áll ugyan rendelkezésre, de hálózaton kívüli megújuló megoldások nyújthatóak. Technológiai tekintetben sok szempontból mérföldköveket lehetne előreugrani azáltal, ha a fejlődő világ számos részén a helyi, versenyképes megújuló energiába irányítanák a beruházásokat. Továbbá az energiatermelés és -elosztás vonatkozásában korszerű megoldások bevezetésével jelentős energiahatékonyság-növekedést lehetne elérni. A modern technológia révén nagymértékben csökkenteni lehet az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását és lényegesen javulhatnak a helyi környezetvédelmi feltételek. Ez utóbbi kapcsán Európa kulcsfontosságú szerepet játszhat a know-how átadása révén. Ahol már van

infrastruktúra, ott a meglévő létesítmények korszerűsítésével és ezek összekapcsolásával szélesebb energiahozzáférést lehetni biztosítani.

A magas áttételű uniós fejlesztés és a fent említett, a fejlődő országok megújuló energiába való beruházásait ösztönző, gyorsfinanszírozású koppenhágai alapok kombinálásával nagy lépést tehetünk előre annak érdekében, hogy fenntartható energiát biztosítsunk a világ legszegényebb országai számára. A megújuló energia fejlesztése ezekben az országokban – különösen a legkevésbé fejlett országokban – további nagyon fontos fejlesztési előnyt jelent azáltal, hogy csökken a nagymértékben ingadozó olajáraktól való függőségük és annak való kiszolgáltatottságuk.

Az Unió egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy ilyen segítséget nyújtson, ugyanis a megújulóenergia-technológiák vezető előállítója. Európa rendelkezik a legnagyobb tapasztalattal a megújuló energiába való beruházás elősegítéséhez szükséges jogi és adminisztratív kapacitások terén, ami annak is köszönhető, hogy ez az egyetlen régió a világon, amely jogilag kötelező célokat ír elő valamennyi tagállama számára. Az Unió kötelezettséget vállalt arra, hogy 2020-ig energiaszükségleteinek 20 %-át megújuló energiából fogja fedezni.

Végül az energiába történő beruházás önmagában nem igényel támogatáshoz kapcsolódó jelentős segítségnyújtást. Ez nagyon fontos; a fejlesztési finanszírozás önmagában soha nem lesz elegendő arra, hogy finanszírozni tudja azt a százmilliárd eurónyi beruházást, ami szükséges ahhoz, hogy minden állampolgár számára fenntartható villamos energiát lehessen biztosítani. Az ilyen beruházások elvileg nyereségesek lehetnek. Más ágazatokhoz képest ebben a szektorban ezért könnyebben lehet teljesíteni azt, hogy az uniós költségvetést a donoroktól és pénzügyi intézményektől – így a magánszektorból – érkező forrásokkal együtt bocsássák rendelkezésre.

Ezért meg kell fontolni, hogy vajon az EU-nak és a fejlődő országoknak és/vagy regionális csoportosulásoknak a meglévő partnerségek keretén belül együtt kellene-e fellépniük, hogy olyan konkrét **közös programokat** indítsanak el, **amelyek fokozatosan fenntartható energiát biztosítanak valamennyi állampolgár számára.**

Az ilyen programok – amelyek érintik a magas áttételű uniós fejlesztési és éghajlatváltozási finanszírozást, továbbá az uniós és a fejlődő országokat, az energiaipart és az uniós pénzügyi intézményeket – célja az lehet, hogy menetrendet határozzanak meg a közös fellépésekre, és reformokat tartalmazzanak az alacsony jövedelmű országok számára a beruházások védelme, az adózás és a regionális energiaügyi együttműködés tekintetében egyaránt. Az olyan energiaügyi partnerségeken belül meglévő fellépésekre kell épülniük, mint amilyen például az EU-Afrika energiaügyi partnerség. A megújuló energia szektorában teendő fellépések jelentős szerepet játszhatnak a fejlődő világ energiaszükségleteinek megoldásában, ugyanakkor gördülékenyen kell illeszkedniük a szélesebb energiapolitikába, lefedve például az energiahatékonyságot, a hálózatokat és az infrastruktúrát, valamint biztosítva a többi, hagyományosabb energiaforrás hatékony ellátását és fejlesztését. Az együttműködésnek nyitva kell állnia a nem uniós donorok és nemzetközi intézmények előtt, és többek között a következőkre összpontosulhat:

- Finanszírozás. A közelmúltbeli pénzügyi válság idején a megújuló energiával kapcsolatos projektek fejlesztői – még stabil és „megújulóenergia-barát” igazgatási és jogi feltételek megléte ellenére is – nehezen tudtak kereskedelmi finanszírozást biztosítani az Unióban. A

fejlődő világban, ahol ilyen igazgatási és jogi feltételek nem léteznek, gyakorlatilag lehetetlen finanszírozást biztosítani a kockázatosabb projektekhez.

- Stabil szabályozási és igazgatási feltételek. A magánvállalkozások beruházásait lehetővé tevő és ösztönző stabil és kiszámítható feltételek hiányában még megfelelő pénzügyi eszközök megléte esetén sem fognak megvalósulni a beruházások. Ez a hálózati kérdésektől az adózáson és a társasági jogon át a tervezési szabályokig terjed. Emellett olyan jogi rendelkezésekre is szükség van, amelyek nyílt versenyt tesznek lehetővé a fogyasztók ellátását célzó villamosenergia-piacokon. Továbbá egyértelmű, tisztességes és hatékony szabályozásra van szükség a költségek megtérülése és a fogyasztók védelme érdekében.

- Műszaki ismeretek, oktatás és képzés. A fejlődő világ számos részén a műszaki képzési lehetőségek nem megfelelőek, illetve nem léteznek. Akár villamosmérnökökről, akár kézművesekről legyen is szó, jól képzett munkaerő nélkül sohasem sikerül majd kiaknázni a megújuló energiában rejlő lehetőségeket. Minden ilyen jellegű fejlesztés egyik legalapvetőbb haszna a munkahelyteremtés, a képzés és tudás azonban valódi erőfeszítéseket igényel.

- Regionális piacok. Sok esetben – különösen a nagyobb vízenergia-projektek esetében – fontos lesz lehetővé tenni a villamos energia határokon átnyúló értékesítését,. amihez egyértelmű regionális megállapodásokat és szabályozási stabilitást követel meg.

23.	*Hogyan tudja az EU a legjobban támogatni a fejlődő országok azon erőfeszítéseit, hogy valamennyi állampolgáruk számára fenntartható energiát biztosíthassanak? Milyen szerepet játszhat például az EU-Afrika közös program abban, hogy fokozatosan biztosítsák minden állampolgár számára a fenntartható villamos energiát, amelynek során ötvözik a fejlesztési és éghajlatváltozási finanszírozást a fejlesztési pénzintézetektől érkező kölcsönökkel?*

5. MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMEZÉSBIZTONSÁG

Az élelmezésbiztonság továbbra is az egyik fő kihívás marad a vidéki és városi lakosság számára sok fejlődő országban, ahol a népesség 75 %-a még mindig a mezőgazdaságtól függ. Becslések szerint a világ mezőgazdasági termelésének 70 %-kal kell növekednie ahhoz, hogy ellássa a világ népességét, amely az Egyesült Nemzetek Szervezetének várakozásai szerint 2050-ig 9 milliárd főre fog gyarapodni. Az éhezés hatással van az emberi fejlődésre, a társadalmi és politikai stabilitásra, valamint a millenniumi fejlesztési célok teljesítésének minden lehetőségére. Az élelmiszer-világpiacokon az árak közelmúltbeli alakulása rávilágított a továbbra is fennálló kihívásra, különösen az élelmiszer-importáló fejlődő országok tekintetében.

A fejlesztés és az élelmezésbiztonság egymással szorosan összefügg; a tapasztalat azt mutatja, hogy a szélesebb körű fejlődésnek és a szegénység csökkentésének előfeltétele a mezőgazdasági reform és az, hogy az ország képes legyen biztosítani lakossága élelmezését. A világon a szegények és éhezők többsége olyan vidéki területeken él, ahol a fő gazdasági tevékenységet a mezőgazdaság jelenti. Ezeken a területeken a kisüzemi gazdálkodás jellemző.

Afrikában például a kisüzemi gazdálkodók termelik a kontinensen elfogyasztott élelmiszer körülbelül 80 %-át. A mezőgazdaság azonban jelentős potenciállal rendelkezik a széles körű jövedelemnövekedés serkentésére: a fejlődő országokban a szegénység csökkentése

szempontjából négyszer hatékonyabb a mezőgazdaságnak köszönhető GDP-növekedés, mint a többi ágazat által generált növekedés.[26]. Az állat- és növény-egészségügyi standardok végrehajtása révén az élelmiszerbiztonságba történő beruházás tovább javítja az élelmezésbiztonságot és az emberi egészséget. A fenntartható mezőgazdaság biztosítása és a megfelelő táplálkozás elősegítése tekintetében kulcsfontosságú a biológiai sokféleség védelme és a kapcsolódó ökoszisztéma szolgáltatásai. A mezőgazdaság szorosan kapcsolódik más ágazatokhoz, növekedése így az egész gazdaságban multiplikátorhatást eredményez. Ezenfelül a megfelelően irányított mezőgazdaság fontos tényező a környezetvédelmi kihívások, így például az erdőirtás, a talajromlás, a vízhiány és az éghajlatváltozás hatásainak mérséklésében. Az alacsony szénkibocsátású mezőgazdasági termelés felgyorsítása a változatos és megbízható termelési területek meglétével együtt ugyancsak fokozza a globális árstabilitást.

Ezért minden szempontból előnyös egy olyan közös uniós kezdeményezés, amely az inkluzív, fokozottan fenntartható és ökológiailag hatékony mezőgazdaságba történő beruházásból kíván tőkét kovácsolni: erősíti az alacsony kibocsátású zöld növekedést és fokozza a társadalmi stabilitást[27]. Ahhoz, hogy ez sikeres legyen, a termelést az értéklánccal összefüggésben kell szemlélni, amely megfelelő hozzáférést biztosít a finanszírozáshoz, a feldolgozáshoz és a piacokhoz. Ebben a tekintetben fontos szerepet játszhatnak a köz- és magánszféra közötti partnerségek.

A mezőgazdaság és az élelmezésbiztonság vonatkozásában különösen fontos cél az uniós együttműködés hathatósságának biztosítása. A tapasztalat azt mutatja, hogy e kihívást átfogó módon kell kezelni, az értéklánc egészét figyelembe véve: így a kutatást és annak a gazdálkodók képzésére való kiterjesztését, a földhöz való hozzáférést, a megfelelő műtrágyákat, az öntözési módszereket, a piacokra való szállítást, a raktározást, a finanszírozást, a banki és biztosítási kérdéseket, valamint a feldolgozókapacitást. A kutatás és fejlesztés kulcsszerepet játszhat abban, hogy nagyságrendi változást tegyenek lehetővé az élelmiszergyártás korszerűsítése terén, ha az keresletvezérelt, részvételen alapuló és alkalmazkodik a kedvezményezettek szükségleteihez és prioritásaihoz. Az EU széles körű szakértelemmel rendelkezik a változó körülmények között folytatott fenntartható mezőgazdaságra vonatkozóan, és kiterjedt hálózatokat tart fenn a fejlődő országokkal.

Az EU-nak ezért a mezőgazdaság és az élelmezésbiztonság területén kellene megvizsgálnia, hogy mennyire képes hathatós együttműködést biztosítani, valamint inkluzív és zöld növekedést előmozdítani azáltal, hogy erőfeszítéseit annak biztosítására koncentrálja, hogy segítségnyújtása a teljes termelési láncot figyelembe vegye. Ez olyan uniós programok révén érhető el, amelyek az erőfeszítések ötvözése érdekében erre a láncra, illetve a partnerországokkal és más donorokkal folytatott hatékonyabb és szorosabb együttműködésre összpontosulnak. A nem uniós donorokkal és nemzetközi intézményekkel partnerségben folytatott együttműködés irányulhat többek között a keresletvezérelt kutatásra és innovációra, az ágazatok és értékláncok irányítására, valamint a regionális mezőgazdasági és élelmiszerpiacokra.

---

26 http://www.ifad.org/hfs/

27 Amint azt „A fejlődő országok élelmezésbiztonsági kihívásainak kezeléséhez nyújtott segítség uniós szakpolitikai kerete” című közlemény – COM(2010) 127 és a Tanács 2010. 5.10-i kapcsolódó következtetései tartalmazzák, amelyek a következő címen érhetők el: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/114357.pdf

A mezőgazdaság és élelmiszerbiztonság ilyen átfogó megközelítésének a táplálkozási kérdéseket is figyelembe kell vennie. A legutóbbi tudományos felmérések azt mutatják, hogy az alultápláltság akadályozza a fejlesztési erőfeszítéseket és aláássa a gazdasági növekedést, akár 3 %-os GDP-csökkenést eredményezve. A gyermekhalálozások egyik fő oka az alultápláltság, de még ha sikerül is túlélni, a szellemi és testi fejlődésre nézve visszafordíthatatlan következményekkel járhat . A táplálkozással kapcsolatos erőfeszítések multiplikátorhatást fejtenek ki a millenniumi fejlesztési célok teljesítésére.

Végül a halászati termékek ugyancsak fontos szerepet játszanak mind az élelmiszerellátás bizonytalansága elleni általános küzdelemben, mind annak táplálkozási vetületében. Ezért az EU és a fejlődő országok közös érdekében áll, hogy előmozdítsák a fenntartható halászatot, ideértve az akvakultúra hatékony nyomon követési, ellenőrzési és felügyeleti rendszereit, valamint fenntartható fejlődését. Ebben a tekintetben lényeges a halászati partnerségi megállapodások és a regionális halászati gazdálkodási szervezetek szerepe.

24. A környezetbarát jelleg biztosításával párhuzamosan hogyan tud az uniós fejlesztéspolitika a legjobban hozzájárulni a fokozottabb élelmezésbiztonsághoz? Milyen politikák és programok járulnak hozzá legjobban a kistermelők és a magánszektor beruházásaihoz a mezőgazdaságban és a halászatban?

25. Milyen stratégiai területekkel foglalkozzon az Unió, különösen Afrika tekintetében? Hogyan tudja az EU ösztönözni a mezőgazdasági-ökológiai megközelítéseket a gazdálkodásban és a mezőgazdaság fenntartható erősítésében, a fenntartható halászatban és az akvakultúrában?

26. Hogyan támogassa az EU az alultápláltság elleni küzdelmet?

6. KÖVETKEZTETÉS

A Bizottság elkötelezte magát amellett, hogy folytatja az uniós fejlesztéspolitika és kiadási programok korszerűsítését, amivel nagyobb hozzáadott értéket, megtérülést és eredményességet biztosít. E zöld könyv nyomon követése során és a beérkezett javaslatok alapján a Bizottság közleményt terjeszt elő a korszerűsített uniós fejlesztéspolitikáról, amely tartalmazza majd többek között annak megfontolását, hogy időszerű-e a fejlesztési politikáról szóló európai konszenzus felülvizsgálata.